

MUSTASSALON SAARI
KUHMOISTEN KUNTA
Rakennuspaikkojen ympäristövertailu

MUSTASSALON SAARI

KUHMOINEN

Rakennuspaikkojen ympäristövertailu

1. Tausta

Maanomistaja (kiinteistönumero) haluaa siirtää Mustassalon saarella sijaitsevan nykyisen rakennuspaikan rakennusoikeuden toiseen paikkaan saarella omistamalleen kiinteistölle (ks. kuva 1: rakennuspaikkojen sijainnit). Ympäristöselvityksen tarkoituksena oli selvittää, olisiko rakennusoikeiden siirtäminen luonnonympäristön ja suojeluarvojen kannalta ongelmallinen; aiheutuuko siirrosta merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen luonnonarvoille.

2. Maankäyttö- ja kaavoitustilanne

2.1 Rantojen suojeluohjelma

Nykyinen rakennuspaikka ja uusi ehdotettu rakennuspaikka sijaitsevat molemmat Päijänteen keskiosan rantojen suojeluohjelmaan kuuluvalla ranta-alueella. Nykyinen rakennuspaikka on rajattu Natura-alueen ulkopuolelle, mutta ehdotettu uusi rakennuspaikka sijaitsee rantojen suojeluohjelman ja Natura-alueen rajausten sisällä. Rantojen suojeluohjelman aluerajaus on Mustassalossa yhtenäinen Natura 2000-alueen kanssa.

2.2 Natura 2000- alue

Mustassalon saari sisältyy ranta-alueiden osalta Edessalon - Haukkasalon Natura-alueeseen FI0900078. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 2653,9 ha. Aluetyyppi on SPA/SAC.

Mainittu Natura-alue (ks. kuva 1 alla) on mukana vanhojen metsien suojeluohjelman täydennyksessä, missä se on esitetty asetuksella rauhoitettavaksi. Alueeseen kuuluu Jämsän kaupungin kaakkoisosassa Päijänteen mannerrantaa ja sen edustalla oleva Kolvonsaari ja muutamia pienempiä saaria (Apressaari, Pirttisaari, Pajusaari) sekä Edessalon saaren pohjoispuoli. Alue kuuluu liuskevyöhykkeeseen, jonka tärkeimpiä kivilajeja ovat granodioriitti ja graniitti. Kolvonsaaren ja mantereen välinen Edessalmi on jääkauden aikana syntynyt ruhjelaakso. Saaren puolella on jyrkkiä kallio- ja kivirakkaseinämiä ja aluetta luonnehtivat muutenkin isot korkeuserot. Suurin osa alueesta on metsiä, VT - ja MT -kankaita, myös lehtoja ja lehtomaisia kankaita on paljon. Soita on vähän ja ne ovat pienialaisia, notkelmiin syntyneitä korpi- tai korpirämejuotteja. Mustassalon osalta nykyinen

rakennuspaikkaa voidaan luonnehtia rannan tervaleppälehdoksi (boreaaliset lehdot; 9050). Alue ei ilmeisesti ole kovin säännöllisesti tulviva, mutta kosteana lehtona sitä voi pitää.

Kuva 1. GIS-karttaote Päivänteen FI0900078 Natura-alueesta. (lähde: SYKE).

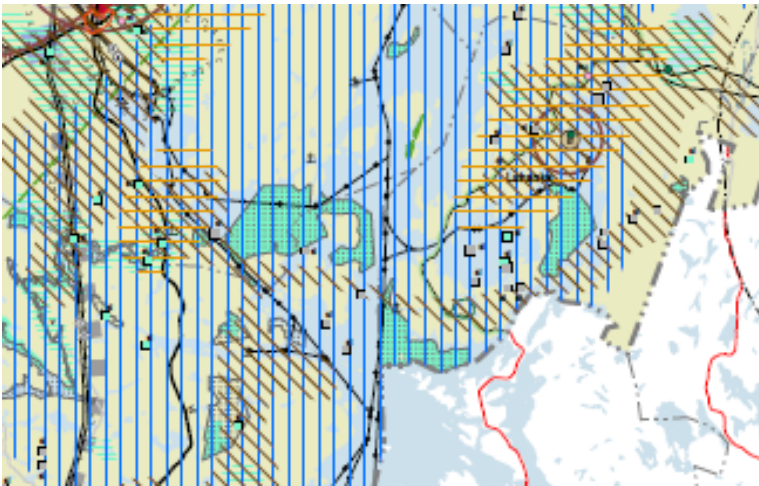
Natura-alueen alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein
- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla

2.3 Keski-Suomen seutukaava ja Kuhmoisten rantaosayleiskaava

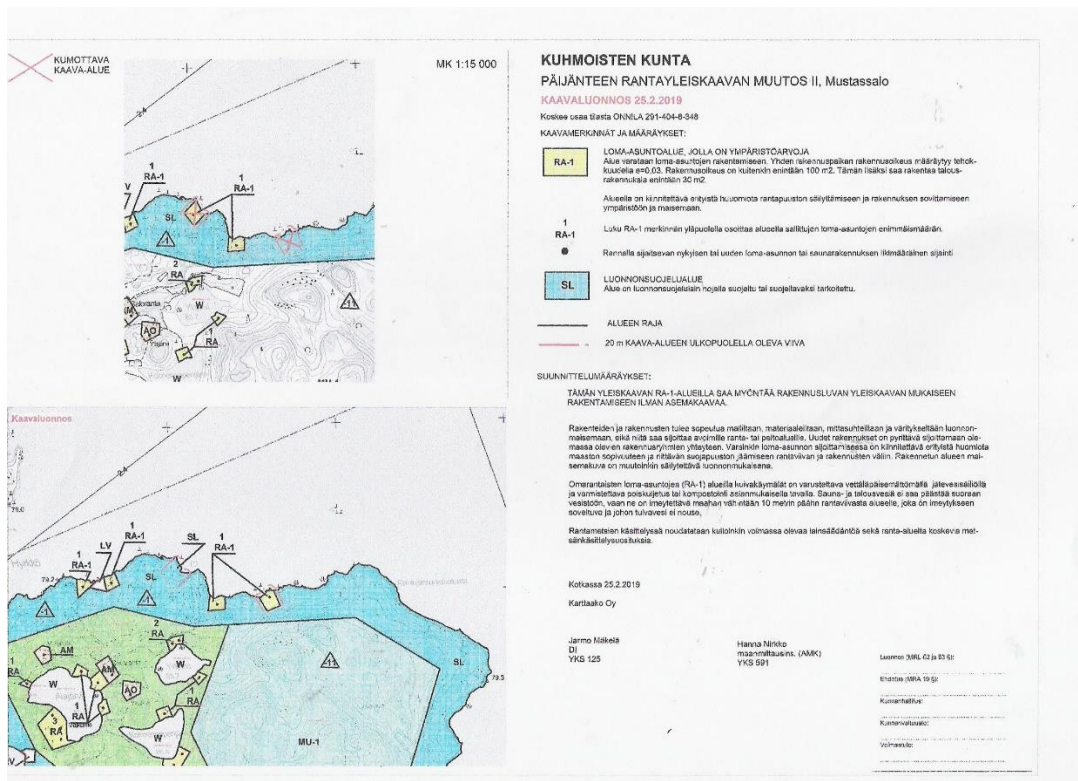
Kuhmoisten rantaosayleiskaavassa tarkastelun kohteena olevalla lähialueella on osoitettu 4 kpl loma-asuntoja oheisen kuvan (ks mukaisesti. Ranta-alueella on erityistä huomiota rantapuuston säilymiseen ja rakennusten sovittamiseen maisemaan ja ympäristöön. Rantaosayleiskaavan muutoksessa olemassa oleva rakennuspaikka siirretään kuvan mukaisesti nykyiseltä paikallaan itään (ks. kuva alla).

Keski-Suomen 5. vaihekaavassa Mustassalon alue on merkitty MV 760 (Mustassalon koillisosa) mikä tarkoittaa virkistys- ja matkailun vetovoima-alueita (ks. kuva 2 alla).

Kuva 2. Ote Keski-Suomen 5. vaihekaavasta (lähde: Keski-Suomen liitto).
Vihreä väri osoittaa luonnonsuojelun alueen ja pilkut Natura-alueita.

Alla olevassa karttaotteesta (kuva 3) on esitetty nykyinen, kumottavaksi esitetty, rantaosayleiskaava ja alemmassa kuvassa on esitetty uusi kaavaratkaisu. Ratkaisussa ainoastaan siirretään rakennusoikeus uuteen paikkaan. Rakennuspaikkojen lukumäärä ei muutoksen myötä lisäännä.

Kuva 3. Ote kumottavasta Kuhmoisten rantaosayleiskaavasta (ylempi kuva) ja kaavaluonnos ehdotus (alempi kuva). Esitettyssä ratkaisussa ei rakennuspaikkojen lukumäärä muutu. SL muuttuu RA-1 alueeksi.

3. Luontoinventointi

Luontoinventointi edellä mainitulla kohdella rakennuspaikalla toteutettiin elokuun lopussa 2020.

Koska rakennuspaikat (olemassa oleva ja uusi ehdotus) ovat pinta-alallisesti suppeita, vanha- ja uusi rakennuspaikan oli mahdollista kulkea maastossa kattavasti. Molemmista alueista otettiin kenttäkäynnin aikana runsaasti valokuvia ja kerättiin talteen lajistotietoa.

Kuva 4. alueen ilmakuva. Kuvassa näkyy selvästi harvennus ja aukkohakkuualueet. Niiden pohjoisraja noudattaa tarkkaan rantojensuojeluohjelman ja Natura 2000-alueen rajauksia.

3.1 Uusi rakennuspaikka

Uusi rakennuspaikka sijaitsee vanhasta rakennuspaikasta itään. Alue sijaitsee pitkän hiekkarannan itäpäässä (ks. ilmakuva yllä). Vedenpinnan yläpuolella näkyvä hiekkaranta on noin 50 - 60m pitkä ja noin 0,5-1,5 m leveä. Sillä ei kasva erityistä kasvillisuutta. Vesialueella ja osin veden yläpuolella hiekkaa peitti paksu orgaanisen aineksen kerros. Hiekkavyöhykkeen yläpuolella on vanha rantatörmä tai -valli, jolla ja sen välittömässä läheisyydessä, on jonkin verran lehtipuuta (harmaa- ja tervaleppää, koivua ja pajua ja myös jokunen kataja) kasvava vyöhyke. Rantatörmä on syntynyt jään- ja aaltotoiminnan yhteisvaikutuksesta. Rantavallin yläpuolella maaperä on kivinen...lohkareinen. Topografia nousee loivasti kohti saaren keskiosia.

Rakennuspaikan itärajalla em. rantavallin yläpuolella on rinteeseen suuntainen, pitkänomainen louhikkoinen alue. Se lienee syntynyt jääkauden loppuvaiheessa jäätikön sulaessa.

Tämän vallin yläpuolella on tavanomainen MT-tyyppin kuusi - mänty sekapuusto. Puusto on ollut talousmetsäkäytössä; maapuita tai pystypötkelöitä ei esiinny. Myös lehtipuustoa tai -pensaikkaa on niukalti, mutta jonkin verran nuorta koivua ja kuusta esiintyy. Mänty muodostaa ylimmän ja ainoan latvuskerroksen (ks. kuvat 5abcd).

Kenttäkerroksen lajiston valtalaji rantatörmän yläpuolella on mustikka. Jonkin verran esiintyy puolukkaa. Kenttäkerroksen muuta lajistoa ovat variksenmarja, metsälauha, metsätähti, käenkaali, oravanamarja, vanamo ja riidenlieko.

Kuvat 5abcd. *Yllä vasemmalla* tyypillistä mäntyvaltaista kangasta. *Yllä oikealla* rannan hiekkarantaa. *Alla vasemmalla* kasvillisuutta hieman etäämpänä rannasta, jonne rakennuspaikka sijoittuisi. *Alla oikealla* rantavyöhykettä, jossa kapea vyöhyke nuorta lehtipuustoa.

3.2 Nykyinen rakennuspaikka

Nykyinen rakennuspaikka sijaitsee pienen saaren takana leveän u:n muotoisella rannalla. Ranta on hiekkaa ja sitä peittää musta orgaaninen aines (ks. kuva 5a). Vedenpinnan yläpuolella oleva hiekkaranta on noin 0.7...1.0 m leveä. Hiekkarannan takana on matala rantavalli, jonka yläpuolella on noin 30 - 40 pitkä ja noin 50 m leveä tasainen alue. Se on syntynyt vedenpinnan laskun, umpeenkasvun ja liettymisen seurauksena.

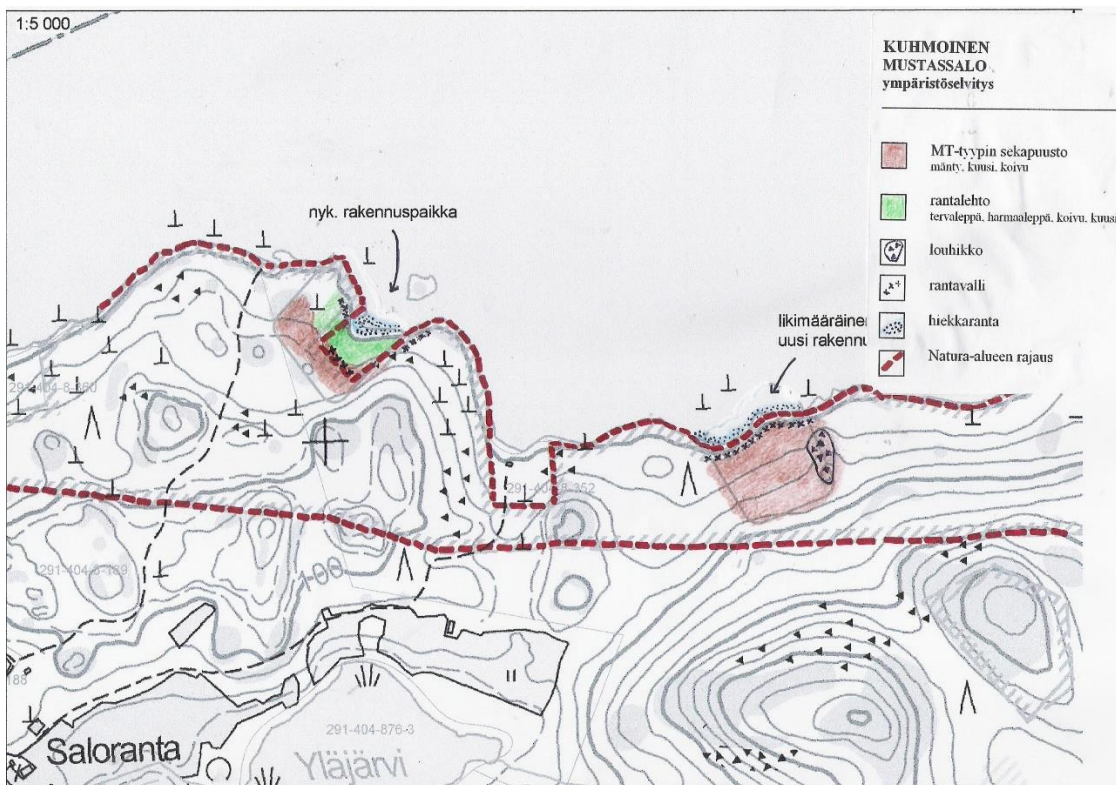
Kuvat 5ab *Yllä vasemmalla* nykyisen rakennuspaikan loivan u-muotoista lahtea. Ranta on hiekkainen. Hiekkaa peittää rannassa orgaanisen aineksen kerros. Kuvassa oikealla rannan tervaleppäkorpea. Kenttäkerroksen valtalaji rannan alavalla osalla on hiirenporras. Lajistossa esiintyy lisäksi vaateliasta lehtolajistoa: näsiä, sudenmarja, viinimarja(sp.).

Kuvat 6ab. Kuvissa alavaa vanhaa umpeenkasvanutta rannan tervaleppälehtoa.

Kasvillisuus on kostea rantalehtoa (luontotyyppi 9050; borealiset lehdot, kosteat lehdot, saniaislehto ST); tervaleppää on runsaasti ja muodostaa rannan lähellä valtapuuston; maapuita ja pystykeloja on melko runsaasti. Kenttä- ja pensaskerroksessa on vaateliasta lajistoa: metsäalvejuuri, hiirenporras, metsälauha, lehtotähtimö, kotkansiipi, nuokkuhelmikkä, mesiangervo, tesma, lehtokorte, korpi-imarre, metsäorvokki, nokkonen, syyläjuuri, luhtamatara, viinimarja (*sp.*), näsiä, sudenmarja, karhunputki, vadelma, lillukka (ks. kuvat 5b-6ab).

Myöhäisen maastokäyntiajankohdan takia alueen linnustoa ei voitu havainnoida kovinkaan tarkkaan. Käpytikan syönnösjälkiä havaittiin runsaasti. Lisäksi mm lehtokerttu ja mustarastas havaittiin alueella ja myös näköhavaintoja tehtiin. Lisäksi muuta tavanomaista lajistoa; tiaiset olivat hyvin edustettuna ja myös muita rastaita.

Kuva 7. Luontoselvityskartta. Nykyinen rakennuspaikka on suurelta osin ST-tyyppin rantalehtoa, jolla on tyypillinen tervaleppäpuusto. Ehdotettu rakennuspaikka on kokonaan MT -tyypin kangasta.

4. Rakennuspaikkojen ympäristövertailu

Kasvillisuustyypiltään ja lajistoltaan vertailtavat alueet eroavat melkoisesti toisistaan. Nykyinen rakennuspaikka on harvinaista rannan tervaleppälehtoa. Lahopuuta on melko runsaasti. Kenttäkerroksen valtalaji on hiirenporras. Lisäksi esiintyy vaateliasta lehtokasvillisuutta. Etäämpänä rannasta lehtokasvillisuus muuntuu tavanomaisempaan suuntaan tuoreeksi kuusivaltaiseksi kankaaksi.

Uuden mahdollisen rakennuspaikan kasvillisuustyyppi on lähinnä mustikkavaltaista tuoretta kangasta. Puusto on kuitenkin ylimmän latvuserroksen osalta tasaikäistä mäntyä. Kuusta on sekapuuna, ja sitä esiintyy jonkin verran aluspuuna. Maapuita tai pystypötkkelöitä ei esiinny. Lehtipuustoa, etenkin varttunutta tai iäkstä ei esiinny.

Kenttäkerroksen valtalaji on mustikka. Sen ohella esiintyy jonkin verran mm puolukkaa, variksenmarjaa, metsätähteä, vanamoja. Aivan rannassa on kapea noin 1 - 2m levyinen hieman rehevää puustoa kasvava reunuspuusto edellä mainitulla vanhalla rantavallilla (ks. kuvat 8-9)

Kuvat 8ab *Yllä vasemmalla* uuden rakennuspaikan luonnonympäristöä, *yllä oikealla* nykyisen rakennuspaikan ympäristöä.

Kuvat 9ab. *Yllä vasemmalla* ehdotetun uuden rakennuspaikan kasvillisuutta, *yllä oikealla* nykyisen rakennuspaikan kasvillisuutta.

5. Yhteenveto ja suositus

Edellä olevan perusteella voidaan yksiselitteisesti todeta, että ehdotettu uusi rakennuspaikka on ympäristöarvoiltaan, luontotyyppi- ja lajidiversiteetiltään huomattavasti nykyistä rakennuspaikkaa tavanomaisempi. Nykyisellä rakennuspaikalla on laajasti rantalehtoa, ja jossa on komea

tervaleppäpuusto, lahoppuuta, ja uuteen ehdotettuun rakennuspaikkaan paikkaan verrattuna monipuolinen ja vaateliias lehtolajisto.

Suositus on, että olemassa oleva rakennusoikeus siirretään nykyisestä rakennuspaikasta uuteen. Ratkaisulla kyetään suojelemaan huomattavan arvokas rantalehto. Ehdotetun uuden rakennuspaikan kasvillisuus on tavanmaista tuoretta kuusi - mäntyvaltaista sekapuustoa.

3. lokakuuta 2020

Jari Hietaranta

Ekotoni Ky